

Liv Gulbrandsen

Papirfly

ASCHEHOUG

Denne boken er produsert på et miljøgodkjent trykkeri.

© 2017 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo
www.aschehoug.no

Omslag: Gisle Lyng-Vagstein
Satt med Minion Pro 11,5/16 hos
Framnes Tekst & Bilde as
Papir: 80 g Holmen Book Cream 1,8
Trykk og innbinding: Livonia Print, Riga 2017
Printed in Latvia

ISBN: 978-82-03-26248-7

Til Månejentene

KJÆRE ISABELLA STORBAKKEN

Du hadde kanskje ikke venta å få brev fra meg, men mamma har sagt at vi skal takke alle som bidro til å gjøre pappas begravelse til noe å huske, og da hadde det vært feil å ikke ta med deg.

Skal jeg være helt ærlig, har jeg ikke skrivi noe brev før. Mamma sier at i et brev kan du få med mange flere tanker og følelser enn du får i en melding. Jeg veit ikke om jeg er enig. Uansett blir hun skikkelig sur hvis jeg ikke skriver til alle som bidro i begravelsen. Så her kommer et brev til deg fra meg, med tanker og sånn.

Jeg har tenkt mye på at det må ha vært skikkelig tøft for deg å gjøre det du gjorde. Det må ha krevd sin mann, som det heter, enda det blir feil å si, for du er jo ikke noen mann.

Jeg har aldri vært i noen begravelse før og jeg følte meg helt ute. Kanskje du veit hvordan det er? Når alt virker fjernt, liksom? Jeg så på maleriet på veggen. Jeg tror det skulle forestille et tre. Det var grønt og blått, og fikk lyse flekker fra sola som skinte gjennom vinduene oppe langs taket. Greinene med epleblomster jeg og mamma hadde plukka i hagan samma morgen sto i store vaser ved siden av kista. Rundt meg hørte jeg surringa fra folk som prata

lavt og rasla med programmene. Orgelet spilte noe som må være verdens tristeste sang og han fra Human-Etisk Forbund retta på jakka før han gikk mellom kransene på gulvet, opp til talerstolen. Han heter Olav. Jeg veit det fordi vi snakka med ham før det begynte.

Jeg skulle ønske Olav fulgte bedre med da han stoppa og så utover alle oss som hadde kommet for å ta farvel med pappa. Men greia var at ingen visste at du hadde tenkt å holde en tale. Det sto liksom ikke på programmet.

Så da du plutselig sto der, altså ved siden av kista, tok det litt tid før han, altså Olav, skjønnte hva som skjedde. Han var ikke aleine om det. Jeg skjønner at du blei utålmodig, men det er ikke greit å dytte, sjøl om han sto der du ville stå. Samma det, det kunne gått verre. Litt synd med brillene hans bare.

Jeg har tenkt masse på det du sa. Det første du snakka om, fikk jeg bare med meg deler av. Skal jeg være ærlig, var det fordi jeg holdt meg for øra. Det er noe jeg gjør når sånne temaer kommer opp. Det er det samma som skjer når jeg, mamma og pappa (ikke pappa nå lenger, da) sitter i sofaen og ser på TV, og plutselig begynner noen å ha sex. Mens vi ser på, skjønner du? Da holder jeg meg helt automatisk for øra og lukker øya.

Jeg gjorde det samma da du begynte å snakke om «tre stormende erotiske uker sist sommer».

Jeg bare kneip øya igjen og trykka tomlene i øra. Sånn satt jeg en stund, før jeg til slutt titta ut mellom to fingre. Mamma så ikke ut som mamma. Jeg tror det var rart for henne. Du veit, hun og pappa blei kjæresten da de var ung-

dommer, og har vært gift siden de var tjueto. Da er det ikke så lett å ta inn over seg de tinga du sa.

Det var fint at du brukte tid på å forklare, for jeg tenkte at tre uker egentlig er ganske kort tid å kjenne noen. Men så fortalte du det om at dere hadde kjent hverandre i mange tidligere liv, at «du på ingen måte var den andre kvinnen, men den egentlige hustruen» og sånn.

Jeg har tenkt masse på det. Det ene er disse greiene om tidligere liv. Jeg har aldri møtt noen som har opplevd det før. Men nesten viktigere: Er det sånn at man er en helt annen person, på en måte, i forskjellige liv?

De fleste som kjente faren min, vil vel kanskje beskrive ham som en litt forsiktig type. Ikke misforstå meg, jeg var skikkelig glad i pappa, men han var ikke akkurat en villmarkens sønn. Jeg veit ikke engang om han kunne gå på ski. Han var mer en sånn fyr som likte å lese bøker og ta det rolig. Litt vel rolig for meg og mamma noen ganger. Jeg husker en gang jeg fikk en spikkekniv av mamma til jul. Den var ikke engang særlig stor. Det var bare en vanlig kniv til å spikke pinner med. Pappa blei skikkelig bekymra! Han sa ingen ting, men det var tydelig. Og da jeg dro tommelen over eggen for å kjenne om den var skarp, skar jeg meg bitte-litt. Ikke mye. Det kom kanskje en liten dråpe blod. Men pappa frika helt ut og ropte at mamma var blitt skikkelig amerikansk som ga våpen til sitt eget barn! Hæ? Hvor kom det fra liksom? Etterpå holdt han meg inntil seg, og sendte mamma anklagende blick hver gang hun himla med øya.

Pappa var litt pysete. Det er dette jeg ikke klarer å slutte å tenke på! For de tinga du fortalte var skikkelig sjokkerende!

For eksempel den historien du fortalte; om da du og pappa måtte rømme gjennom ørkenen. Du var Faraosens vakreste elskerinne, mens han (Faraoen) var skikkelig maktsjuk og kjip. Så du bare lengta vekk, enda du var yndlingen i hele haremet. Så kom pappa og røva deg om natta og drepte vakter. Etterpå var det noe om «heit elsking i ørkensanden», men det fikk jeg bare delvis med meg, for da holdt jeg meg for øra igjen. Det var en skikkelig sterk historie!

Litt for sterk for mamma, tydeligvis, siden hun reiste seg og gikk ut av kapellet.

Det jeg syns er så rart, er at pappa skulle ha turt de tinga der. Det høres ikke ut som ham! Hvordan virker det egentlig? Har man en helt annen personlighet i et tidligere liv?

Det blei litt rar stemning etter at mamma gikk ut av kapellet.

Jeg var litt lei meg for det. Hun hadde jo laget hele programmet og stressa skikkelig for at det skulle bli en fin begravelse, ikke sant. Hun hadde kopiert sanger og snakka med folk som skulle «si noen ord». Da er det jo litt urettferdig at hun ikke skulle få være med på moroa. Egentlig er det rart at hun ikke hadde tenkt på det med dans, for det er hun skikkelig glad i.

Hun har flere ganger sagt at «dans kan være et helt fantastisk uttrykksmiddel». Hun liker Cyndi Lauper også. Det er mamma som har lært meg å spille True Colors på gitar. Til tross for at det er en skikkelig gammel sang, har jeg alltid syns den er fin.

Jeg veit ikke om jeg kommer til å spille den igjen. Det er akkurat som den handler om noe annet nå.

Men da du begynte å synge og danse, tenkte jeg at det var fint at du brøyt opp talen med et sang- og danseinnslag.

Nå mener jeg at man bør la være. I hvert fall i begravelser. Det kan ha noe med koreografien din å gjøre. Du har jo en stil som er ganske vill. Jeg skjønner at det å synge True Colors mens man danser med så store armbevegelser og høye spark, er vanskelig. Det er kanskje derfor de fleste velger å ikke gjøre det.

Så til det du trodde: at folk prøvde å drepe deg. Det er ikke riktig. Grunnen til at familien og vennene til pappa løp framover i kapellet, var at de ville redde blomsterkransene og bukettenene. Det var kista de løp mot. Ikke deg. Sjøl om jeg forstår at det kan ha sett slik ut fra din synsvinkel ettersom det var der du lå etter fallet. På kista altså. Og på pappa.

Hvis jeg skulle komme med et råd, må det være at sjøl om det er fint å gjøre ting som er litt annerledes, så er det ikke sikkert at «tiden er moden», som det heter. Folk var på en måte ikke helt klare for dette. Hvis du ser det sånn, er det kanskje lettere å skjønne hvorfor de ropte og kalte deg alle de tinga.

Det betyr ikke at jeg syns det bestemor gjorde var riktig. Det var ikke særlig høflig av henne å kaste skoa sine på deg.

Det var yndlingsskoa hennes, så hun angrer. Det hadde vært skikkelig fint om hun kan få dem tilbake.

VENNLIG HILSEN JUNE

KJÆRE MAMMA

1. Harald Nilsen er ikke pedofil.
2. Jeg er kanskje dyreplager, men jeg gjorde det ikke med vilje.
3. Jeg er ikke et kapitalistsvin, og jeg tror ikke jeg driver med industrielt landbruk. Jeg er ikke engang sikker på hva et kapitalistsvin er. Kanskje det er teit å si at man ikke er noe man ikke veit hva er?
4. Jeg tar tilbake punkt tre. Kanskje jeg er et kapitalistsvin som driver med industrielt landbruk. I så fall trenger jeg litt forklaring.
5. Jeg kan ikke bo i skjulet. Det er ikke plass. I alle fall ikke før du flytter den sykkelen. Hva heter det, ergometer-sykkel?
6. Kanskje det viktigste: Jeg trenger ny mobil. Den jeg hadde er borte. Jeg tror jeg glemte den igjen i garderoben på skolen. Kanskje er dette et litt dårlig tidspunkt å nevne mobilen, men på den andre sida ville du blitt sur uansett. Nå sparer vi en sur, på en måte, siden du allerede er det.

Dette er de viktigste punktene mine. Hvis du leser fortsatt, så tenkte jeg kanskje at det er ett og annet jeg burde fortelle deg. Det er flere ting som tyder på det, for å si det sånn. Jeg foreslår at du sitter rolig mens du leser dette. Jeg skjønner at det kan være vanskelig når du er i det humøret du er i nå. På den andre sida er det kanskje greit å hvile stemmen etter all den ropinga?

Jeg beklager hvis arket er krøllete. Det er ikke min skyld. Jeg har ikke akkurat så mye å velge mellom her i skjulet. Det er flaks jeg fant noe å skrive på i det hele tatt. Arket blir ikke akkurat mindre krøllete av at jeg må støtte det på styret til sykkelen mens jeg skriver, men sånn får det bare være. Siden jeg ikke har telefon, kan jeg ikke ringe til barnevernet heller. Dessuten er du jo så glad i brev. Så her får du ett, og kanskje vil du skjønne alt når du har lest det.

Husker du de marsvina vi kjøpte av han feite mannen i dyrebutikken på Lindebergsenteret?

Det var bare to dager etter at vi hadde dratt fra sjukehuset og pappa for siste gang.

Da var du veldig grei. Og sjøl om du hadde sagt at jeg var stor nok til å ta ansvar for mitt eget dyr, var jeg ikke helt sikker på at det kom til å skje. For du veit. Første gang du sa nettopp det var jeg tolv år. Det er to år sia, så det er ikke så rart at jeg hadde gitt opp håpet om å noen gang få mitt eget dyr. Derfor blei jeg skikkelig overraska da du sa vi skulle dra og kjøpe marsvin. Mens vi satt i bilen på vei til dyrebutikken, tenkte jeg at hvis dette gikk bra, så skulle jeg aldri mase om nye ting igjen. Nye sko, for eksempel, sjøl om jeg trengte det.

Da vi gikk ut av bilen på parkeringsplassen tok vi ikke med jakka, for det var ikke så veldig kaldt ute. Jeg kjente stikk av glede inne i meg og brydde meg ikke noe om at det lukta skikkelig sterkt i dyrebutikken. Jeg ville bare se på marsvin og finne det som skulle være mitt. Marsvina var kjempesøte! Han feite som jobba i butikken hadde to stykker i bunnen av et tomt akvarium. Jeg tenkte to ting: Det ene var at jeg heller ville vært marsvin enn fisk hvis jeg måtte bo i butikken hans, for i de akvariuma var det flere fisk som lå og fløyt opp ned. Det andre jeg tenkte, var at det var to marsvin i hele butikken. Jeg kjenner jo deg, mamma, du liker ikke at folk, eller dyr, er aleine. Jeg tenkte allerede da at vi kanskje ville gå hjem med to marsvin i stedet for ett!

Nå må vi snakke litt om han mannen som jobba der, for han blir ganske viktig. Det ene vi må snakke om er at hvis noen skal kalles dyreplager, så er det ham. Vi burde ha skjönt det allerede da vi var i butikken. Han hadde askebe-ger på disken. Hallo! Hvem har vel det? Ikke folk som liker dyr i hvert fall. Hvis dyr likte røyk, så hadde de røyka!

Det andre vi må snakke om er at han ikke kunne noe særlig om dyr. For den dagen, i dyrebutikken, så sa han noe til oss som var feil. Alvorlig feil.

Husker du at du spurte meg om hvilket marsvin jeg ville ha og at jeg svarte: «Å, det er vanskelig å velge ... begge er søte.»

Og du svarte: «Ja, dette blir et vanskelig valg ...»

Og jeg bare: «Ja, for den jeg ikke tar, må være igjen aleine ...» Og da sa du ingenting, men så litt fortvila på

han mannen som jobba der, og han sa at marsvin kan sture i månedsviis når de mister søsken.

Og da sa du, mamma: «Hva? Er de søsken?»

Og mannen svarte: «Ja. Søstre.»

Jeg skjønnte at du kom til å si ja, enda du ikke hadde lyst, så jeg sa: «Hvis jeg får begge to, så lover jeg å aldri mase om å få dyr igjen!»

Ikke lenge etter satt søstrene, bur, drikkeflasker og matskåler i bilen vår på vei hjem. Jeg tror de knegga i marsvin-skjegget. Det tror jeg han selgeren gjorde også. Særlig fordi du kjøpte det største buret. Det var ikke så rart ettersom han nevnte at noen kunder var gjerrige og kjøpte bur som ikke var store nok til at dyra fikk plass til å leke. Da måtte du, på en måte.

Det blei litt trangt på pulten min da vi satte opp buret, men det var det eneste stedet det kunne stå.

Inni buret blei det fint! Etter at vi hadde lagt sagflisa pent utover, satte vi matskåla og drikkeflaskene på plass. Før marsvinsøstrene fikk komme oppi satte jeg trehuset i hjørnet av buret, og fylte matskåla med frø. Det blei så fint at jeg måtte le litt! Jeg veit at du var glad også, for da vi forsiktig tok marsvina ut av pappboksen og slapp dem løs buret smilte du masse. Det må ha vært en rar dag for dem! Som om de var kommet til en ny planet, ikke sant? De gikk forsiktig rundt, snuste og undersøkte. Deretter begynte de å grave og rote, skikkelig kose seg, og jeg sa til deg at det var bra vi hadde kjøpt så digert bur. Du var enig, husker du? I alle fall sa du det, men jeg hørte deg også mumle at dette var siste gang vi handla dyr av en slesk selger, før du

gikk og la deg på sofaen med teppe over hodet. Greit for meg. Jeg hadde to marsvin å ta ansvar for, så jeg var ikke så opptatt av det.

Jeg kalte dem Rose og Forglemmegei. Det er litt barnslige navn, men det var det jeg hadde bestemt meg for første gang vi snakka om det, og jeg var jo mindre da. Jeg fant saftig gress, og de fikk vann og mat hver dag. Jeg rensa ofte buret også. Marsvin er skikkelig koselige dyr å kose med. Helt varme og myke. Det er lurt å brette et håndkle i fanget for ikke å få tiss på seg. Lenge var alt som jeg hadde tenkt meg. Og ting kunne ha gått fint, vi kunne ha vært venner med naboen, hadde det ikke vært for at en dag var alt annerledes.

For en morgen jeg titta ned i buret var det nemlig ikke lenger to marsvin der.

Det var sju.

Forglemmegei og Rose oppførte som om det var en helt vanlig dag, men i tillegg til dem var det nå også fem små! Skjønner? Jeg fikk sjokk! Jeg tuller ikke! Jeg måtte se etter flere ganger for å faktisk skjønne hva som var i buret. Fem små unger tassa rundt Rose. De var så søte at det kjentes som om jeg hadde vinni i Lotto! Beibisene i tillegg til de to søstrene jeg hadde fra før, ikke sant, og da fikk jeg sjokk nummer to! For søstre kan da ikke få barn? De måtte være bror og søster. Men bror og søster som får barn sammen er jo ganske sjukt!

På skolen den dagen tenkte jeg ikke på noe annet enn det som hadde skjedd. Ingen kan noe for hvem de har som foreldre. Det husker jeg pappa sa når bestemor kom

på besøk. Så jeg tenkte at det at foreldra deres er pervo, måtte jeg ikke bruke mot de små marsvinbarna. De kunne jo ikke noe for det. Rose og Forglemmegei var dessuten dyr og skjønnte sikkert ikke så mye, de heller. Kanskje jeg er fordomsfull, men jeg har ikke inntrykk av at marsvin er særlig kjappe i nøtta. Det slo meg at sju marsvin var ganske mange flere marsvin enn vi hadde blitt enige om, og da fikk jeg skikkelig noia. Sånn starta det. Skjønner du? Det var en skikkelig tøff dag for meg.

Jeg var skikkelig bekymra for at du kom til å kvæle meg, mamma. Ikke på ordentlig, da, men du skjønner hva jeg mener. Dessuten var det på denne tida du skulle lage begravelse og sånn, så du hadde det ikke så veldig koselig i livet ditt. Derfor tenkte jeg at du ikke trengte å vite om de fem små ekstra marsvina. At det var det beste for alle.

Det var altså derfor jeg ikke sa noe til deg. Jeg gjemte dem ikke, de var i buret sitt, men jeg sa ikke noe. Skal jeg være helt ærlig, trodde jeg at det kom til å gå, fordi du hadde så mye å tenke på. Så lenge jeg ordna med buret, fulgte du ikke akkurat godt med.

Marsvinbarna var små og søte, men de spiste og bæsja mye. Sagflispakka blei brukt opp i løpet av noen dager og jeg trengte mer. Det var kritisk. Skitten sagflis stinker, og hvis jeg ikke skifta buret ofte nok ville du komme med mamma-nesa di og oppdage barna til Rose og Forglemmegei.

Sagflis er dyrt! Jeg skjønner at dette kanskje ikke er tid og sted til å be om mer penger, men jeg bare nevner det. Hvis jeg bare hadde fått litt mer penger i ukelønn, så hadde

ting vært lettere. Det er nesten ingen i klassen min som får så lite som meg. Tror jeg, da.

Først panta jeg alle tomflaskene vi hadde hjemme. Det holdt til ei pakke sagflis.

Så brukte jeg opp myntene i glasset på hylla over vaske-maskina. For dem fikk jeg en pakke solsikkefrø.

Til slutt stjal jeg en tohundrelapp fra lomma på pap-pas jakke, men da følte jeg meg som en dritt! Det var før du pakka alle klærne hans i sekker og ga dem bort. Jakka hang i gangen og jeg tenkte at han ikke trengte pengene lenger. Jeg veit det var gærent, men jeg tenkte masse på det ordtaket om at nød lærer naken dame å stjæle, og på Robin Hood som stjal fra de rike og ga til de fattige.

Jeg prøvde å være grei mot deg hele uka. Husker du vi gikk sånn arm i arm til butikken, for eksempel? Du veit hvor mye jeg hater det. Men det kjentes ut som om det var det minste jeg kunne gjøre, siden jeg dreiv å stjal fra de døde og ga til marsvin, ikke sant. Jeg veit at det var galt, men hva skulle jeg gjøre? De trengte så mye! Heldigvis har vi nok av gress i hagan. Jeg ga dem epler og gulrøtter, og du blei i godt humør fordi du trodde at jeg spiste så mye frukt og grønnsaker.

De vokste så fort! Jeg tror det var derfor de begynte å slåss. Det var rett og slett ikke stor nok plass til alle i buret. Dessuten måtte jeg rense buret hver dag, og da var sagflisa virkelig tung av tiss! Det er sånn jeg blei kjent med Harald Nilsen.

Før denne marsvinsaken kjente jeg ikke Harald Nilsen i det hele tatt. Om sommeren er han jo nesten alltid ute

og bøyer seg over grønnsakshagan eller ripsbuskene sine. Jeg hadde sett ham før, på andre sida av gjerdet, vi pleide å nikke til hverandre, men jeg hadde aldri prata med ham.

Han er sikkert over seksti år og det er ikke jeg. Derfor hadde jeg aldri tenkt at vi kunne ha noe å snakke om.

Greia var at jeg måtte bli kvitt all sagflisa jeg hadde rensa ut av bura! Du trodde kanskje det vanskeligste med å ha sju marsvin, var maten? Å, Nei! Det var det minste problemet. Den brukte sagflisa vokste. En stund skuffa jeg den opp i plastposer som jeg smugla ut av huset og kasta i vår egen søppelkasse. Det funka bare en liten stund fordi du la merke til at søppelkassa vår var fullere enn vanlig, husker du det? Du klega over at det ikke var mer plass igjen den siste dagen før søppelfolka kom. Etter det prøvde jeg å kaste poser med sagflis i andres søppelkasser. Jeg må bare si mamma, det er noe av det kjøpeste jeg har gjort til nå. Å snike seg ut av døra med en stinkende pose i hånda er ikke bare en dårlig måte å starte dagen på, det er også ensomt og kjedelig å tråle nabolaget for å finne en passende søppelkasse. Med passende mener jeg en som er halvfull, sånn at ingen legger merke til en ekstra pose. I tillegg må ingen se meg når jeg kaster. En gang sto en dame i vinduet og dunka hardt i glasset da jeg kasta en pose med flis i søpla hennes. Hun sa noe også, jeg veit ikke hva, jeg kunne ikke høre det fra andre sida av vinduet. Men det var ikke noe gøy. Skjønner du?!

Det var på denne tida du sa til tante Astrid at jeg hadde forandra meg. Dere satt på kjøkkenet og prata om alt som hadde skjedd i begravelsen. Vinduet var åpent ut i hagan

hvor jeg plukka gress og hørte alt. Du sa at du trodde det som hadde skjedd hadde gjort meg mer voksen. «Hvordan da?» spurte tante Astrid, og du svarte at før var det alltid du som var først ute av døra om morgenen, men nå var det jeg. Jeg var blitt en sånn som likte å komme en halvtime for tidlig på skolen. Sannheten er at jeg på den tida kom for seint nesten hver dag. Skolepsykologen, Roy, vil gjerne prate med deg om det.

Roy tror det handler om at jeg har det vanskelig fordi jeg har «mye å bære på» etter at pappa døde. På en måte stemmer jo det.

Jeg hadde mye å bære på!

Roy ga meg en lapp som jeg skulle ta med hjem til deg og da skjønte jeg at jeg måtte finne en ny løsning på problemet. Jeg veit ikke hva Roy ville finne på hvis jeg fortsatte å komme for seint, skjønner du?

Det var det jeg prøvde på den morgenen jeg blei kjent med Harald Nilsen. Å finne en løsning altså. Etter at du hadde gått til jobben, gikk jeg opp på rommet mitt. Jeg kledde på meg shorts og T-skjorte, og slapp dyra ut på gulvet. Det likte de. Mens marsvina løp rundt på gulvet, tok jeg bunnen av buret, med all sagflisa oppi, ut i hagan. Det måtte finnes et sted! Kanskje jeg kunne grave det ned? Det var mens jeg sto sånn og leita at Harald Nilsen kom bort til gjerdet og spurte hva jeg holdt på med. Han er veldig høy, ikke sant? Jeg tror det må være første gangen jeg så ham rette seg helt ut.

Jeg fortalte at jeg skulle tømme flis, men ikke visste hvor, og da sa Harald Nilsen at han kunne ta det. Jeg bare:

«Hvorfor?» Og han sa at han trengte det til komposten sin. Jeg tenkte at det var en dårlig idé fordi denne sagflisa var full av tiss, så det sa jeg. Men da blei Harald Nilsen kjempeglad! Han smilte og sa at det var enda bedre. Visste du det? Det er bra med tiss i kompost.

Jeg skvatt da han smilte, for han smilte med alle tenna, hvis du skjønner hva jeg mener. Både oppe og nede. Jeg trodde ikke gamle kunne ha så mange tenner? Han så litt gal ut med bustete hår og alle de tenna. Ikke farlig-gal, altså. Mer sånn snill-gal.

Harald Nilsen gikk inn i huset sitt og fant en kasse som han plasserte på sin side av gjerdet. Kassa kan ikke ses fra vår side fordi den står skjult bak syrinbusken, i hjørnet bak skjuleet vårt. Jeg klatra opp på en stubbe og tømte sagflisa over i kassa hans. I begynnelsen var jeg lykkelig over den fine ordninga jeg hadde fiksa. Sammenligna med søppelkasse-jaktinga var dette null problem! Dessverre var det ikke en perfekt løsning, jeg måtte tømme flis minst to ganger om dagen. Marsvina var blitt store, og buret var ikke stort nok til alle. Jeg prøvde å la dem løpe fritt på rommet mens jeg var på skolen, men da jeg kom hjem en dag hørte jeg koselyder fra en sko i gangen. Jeg veit ikke hvordan marsvinet hadde klart å komme seg dit. Uansett var det krise! Tenk om du hadde kommet hjem før meg! En annen dag hadde en av dem nesten gnagd over ledningen til nattbordlampa på rommet mitt. Den var ikke plugget i kontakten, men det var bare flaks. Marsvinet kunne dødd! Huset kunne brent opp! Det var ikke for å være slem at jeg fra da av stengte dem inne i buret mens jeg var på skolen.

Jeg prøvde å gjøre buret så bra som mulig, ikke sant. Sørge for at buret alltid var skikkelig reint og fint før jeg gikk. Og jeg blei ikke med noen hjem etter skolen heller. Jeg bare forta meg hjem, for å slippe ut marsvina og skifte sagflis. Det var som om jeg ikke gjorde annet enn å pante flasker, røve penger eller stå på stubben ved gjerdet og tømme sagflis.

Og som om ikke det var nok: En dag var de blitt enda flere! To nye kull i buret! Til sammen 9 nye! 16 marsvin i ett bur! Jeg er ikke helt teit, heller. Det gikk ikke lenger.

Jeg sov nesten ikke den natta. Dagen etter var heldigvis lørdag. Da du dro for å ordne noe tok jeg med meg tre store, feite marsvin i en skoese, og dro til dyrebutikken på Lindeberg. Han som jobba der kasta et blick på marsvina og bladde opp tre hundrelapper. Vi kjøpte våre for 400 kroner stykket. Det er 800 kroner for to marsvin. Han er en skikkelig luring! Hadde jeg ikke vært så sliten, hadde jeg kanskje krangla på prisen.

Uka etter tok jeg med to til som jeg bare fikk solgt for 75 kroner stykket, fordi han ikke hadde fått solgt de første ennå. Veit du hva? Jeg følte meg ganske flink. Dessuten var det salg på Lindebergsenteret, og jeg hadde 450 kroner. Jeg kjøpte noen ganske kule sko og et armbånd med en blå stein som egentlig var av plast.

Det jeg ikke visste, var at de skoa og det armbåndet kom til å avsløre meg.

På det tidspunktet hadde jeg 11 marsvin igjen. Jeg hadde fortsatt Rose og Forglemmegei, i tillegg til de nye marsvin-

barna. Det fine var at små marsvin spiser veldig lite og tisser enda mindre. Men jeg visste at det ikke kom til å vare særlig lenge før jeg blei tvingi til å røve igjen. Jeg hadde ikke særlig lyst til å selge flere av marsvina til dyrebutikken heller. For det første var selgeren veldig gjerrig, og for det andre hadde det slått meg at han kanskje spiste dem.

Det var da Harald Nilsen redda meg for andre gang. Det var bra, for på den tida begynte du å fatte mistanke om at det var noe jeg ikke fortalte deg.

Du trodde kanskje du var svært diskuré, men jeg skjønnte det med en gang fordi du prata lavt med tante Astrid i telefonen en kveld. Hallo! Du prater aldri lavt med tante Astrid!

Jeg sto i gangen og knøyt opp skoa og hørte deg hviske fra stua: «Hun er her. Ringer seinere.»

Så kom du ut i gangen og fikk øye på meg og sa: «Hei June, er alt bra med deg?» Og jeg bare: «Ja, ganske», og du bare: «Jeg har ikke sett noen av vennene dine i det siste ... er det noe du har lyst til å prate om?»

Det var ganske mye jeg ikke hadde lyst til å prate om, så jeg sa bare: «Neida, det er bare noen greier på skolen.» Jeg tenkte på elgmmaer som leder ulveflokken bort fra barnet sitt slik at kalven får mulighet til å gjemme seg. Jeg syntes det var bedre at du trodde det var krise på skolen, i stedet for der krisa egentlig var: Oppe i buret på rommet mitt!

Jeg sa: «Egentlig er det skikkelig krise på skolen.»

Du blei bekymra: «Hva er det som foregår? Er det noen barn som er ekle mot deg? Eller en lærer?»

Jeg veit ikke hvorfor jeg sa det jeg sa. Idet jeg hadde sagt det blei jeg redd for at du skulle lage bråk på skolen, så jeg bare: «Nei det er i skogen bak skolen.»

Jeg tror det var den elg-greia som fikk meg på tanken. Jeg visste at det hørtes rart ut, så jeg prøvde å komme på en troverdig krise i skogen, som ikke var elg. Jeg sa: «Det er en pedofil mann i skogen bak skole.»

Hadde jeg visst hvor mye du visste om pedofile, ville jeg aldri ha sagt det. Det veit jeg nå, for å si det sånn. Du hadde masse på hjertet, og til slutt måtte jeg si: «Jeg vil ikke snakke mer om det.»

Det var sant. Jeg gikk ut og satte meg på trappa. Jeg drøyde med å gå tilbake til rommet mitt, i tilfelle du skulle følge etter. Heldigvis ringte bestemor, og mens du snakka med henne om pedofile, kunne jeg snike meg inn på rommet mitt uten å bekymre meg for at du skulle komme.

Den kvelden skjønte jeg at jeg hadde dårlig tid til å fikse marsvinproblemet. De neste dagene fulgte du ekstra godt med på meg! Hadde jeg fulgt like godt med på deg, hadde jeg kanskje rekki å fikse marsvinsaken før det var for seint. Det var nemlig like før alt ordna seg, og som sagt var det Harald Nilsen som kom med løsninga.

Det var i går kveld, da jeg sto på stubben bak syrinbusken og tømte sagflis over gjerdet, at Harald kom og sa: «Hei, hei.» Og jeg sa: «Hei», tilbake og han fortsatte: «Det er noe jeg har gått og tenkt på ... hva slags dyr er det egentlig du har?»

Jeg veit ikke hva som kom over meg, men jeg fortalte hele historien til Harald Nilsen. Jeg bare åpna mun-

nen, og alt som hadde skjedd rant ut, uten stopp. Harald Nilsen er en fin fyr. Han hørte på meg. Noen ganger lo han også.

Da jeg ikke hadde flere ord å komme med, sa han: «Hm ...» Så sa ikke Harald Nilsen noe mer på en stund, og jeg lurte på om han var en så god lytter fordi han rett og slett var døv. Men han var ikke døv. Han bare tenkte seg om. Til slutt sa han:

«Hvor mange har du?»

Og jeg sa: «11.»

Og han spurte: «Og du vil bli kvitt alle?»

Og jeg svarte: «JA.»

Jeg syntes synd på meg sjøl. Jeg var ramma av marsvin og jeg kom ikke unna. Han tenkte, så sa han:

«Jeg gir deg fem hundre for alle sammen.»

«HÆ?» sa jeg.

Han bare: «Jeg har 11 barnebarn ...»

Da løp jeg. Gjennom hagan, rundt huset, inn døra, opp trappa og inn på rommet. Så grabba jeg hele buret og vakla ned trappa, og ut igjen i hagan. Da Harald Nilsen løfta det over gjerdet, kjente jeg et stikk i hjertet. Men bare et lite et. Mest av alt var jeg innmari letta.

«Jeg gir deg fire hundre for buret også», sa Harald Nilsen. «Kom hit i morra, så får du penga.»

Det var i dag jeg skulle få de penga. Dagen starta annerledes enn dagene mine har gjort på en stund. Hele natta drømte jeg at jeg var ute og fløy over en slette, og nede på bakken gikk Harald Nilsen og passa marsvina. Innimellom

stilte de seg på to bein og vinka til meg, og jeg vinka tilbake.

Da jeg våkna, var jeg helt uthvilt. Og jeg hadde utrolig god tid! Etter at jeg hadde kledd på meg gikk jeg ned og satte meg på plassen min ved kjøkkenbordet, og bare fordi jeg var i godt humør lo jeg litt. Du så opp fra kaffekoppen og spurte om hva som var morsomt. Jeg bare heiste skuldrene og forta meg å ta en stor bit av brødskiva, så jeg ikke kunne snakke mer.

Du veit at vi kan se rett ut i hagan til Harald Nilsen fra vinduet på kjøkkenet. Denne morgenen var han som vanlig tidlig oppe og i gang med å ordne der ute. Han hadde lagt all sagflisa han hadde fått av meg i en stor haug. Nå henta han trillebår og spade, og begynte å skuffe flis opp i trillebåra. Du bøyde deg mot vinduet og sa: «Se på Harald Nilsen. Hva er det han har der?» Jeg bare fortsatte å tygge på skiva mi. Nå var trillebåra full. Harald Nilsen la fra seg spaden og begynte å trille den mot komposten sin. Så fikk han øye på oss, skifta kurs og trilla rett mot oss. Han stoppa på sin side av gjerdet, retta seg opp og vinka. Vi vinka tilbake. Jeg begynte å bli varm i hodet. Så pekte han ned mot trillebåra før han så mot grønnsakshagan sin og ga oss tommel opp. Og du bare:

«Hva er det han driver med?!» Du så sint ut. Jeg rakk ikke å ta en ny bit av brødskiva og måtte derfor svare: «Jeg veit ingen ting!» Harald Nilsen pekte ned mot trillebåra igjen. «Hvorfor driver han og peker på skrittet sitt?» spurte du. Da skvatt jeg. For han gjorde ikke det. Han pekte på sagflisa som han hadde fått av meg. Jeg trodde ikke det

kunne misforstås. Jeg satt og var redd for at du skulle skjønne at sagflisa kom fra våre marsvin, skjønner du? Og kanskje stille spørsmål og sånn. Men dette var mye verre! Jeg må ha sett redd ut, for du spurte: «Hva er det med deg? Du ser ut som om du har sett et spøkelse?» Jeg klarte ikke å svare. Harald Nilsen var i gang med trilling og graving, og tenkte ikke mer på oss. Men det gjorde du. Heldigvis måtte du gå på jobben og kunne ikke stille flere spørsmål.

Da du var gått, pusta jeg letta ut. Så gikk jeg opp og fiksa sveisen. Jeg tok på meg armbåndet mitt og henta fram de nye skoa fra innerst i klesskapet. Da jeg gikk ut av porten, vinka jeg til Harald Nilsen og ga ham tommel opp.

For første gang på lenge gikk jeg en hel skoledag uten å tenke på marsvin.

På hjemveien skyndte jeg meg ikke. Jeg tulla med folk fra klassen min, og det var kanskje derfor jeg glemte meg. Da jeg så du satt på trappa og venta, burde jeg ha løpt min vei. I stedet satte jeg meg ved sida av deg. «Fikk du gå tidlig hjem?» spurte jeg. Du svarte ikke. Du så på meg fra topp til tå. På ansiktet mitt, på armen min der jeg hadde armbåndet med blå stein av plast og på føttene mine med de nye skoa. Og så blei du rar i ansiktet og sa:

«Hvor har du fått penger fra?»

Og fordi jeg ikke rakk å tenke meg om, sa jeg: «En mann.»

Jeg veit det var teit av meg. Særlig siden jeg hadde sagt at det var en pedofil mann i skogen. Det var teit å løpe opp

på rommet mitt og stenge døra også. Men jeg visste ikke hva mer jeg skulle si. Jeg hørte hvordan du gikk rundt der nede og snakka i telefon med tante Astrid. Da du blei stille, lista jeg meg ned. Jeg tenkte du hadde lagt deg på sofaen med teppe over hodet igjen, og jeg hadde jo en avtale med Harald. Jeg tror han hadde venta. I alle fall sto han klar på sin side av gjerdet da jeg kom ut i hagan. Han hadde alle penga og jeg tenkte: «Nå! Nå er det over! Nå er jeg fri fra hele marsvinsaken!» Og det var da, mens Harald Nilsen stakk fram ni hundrelapper bak syrinbuskene, at du kom.

Sånn var det, mamma. Du har sjøl sagt at vi på østkanten må være venner med naboen, ettersom vi ikke har råd til noen advokat hvis det blei krangling. Jeg tenker: Nå har du et problem mamma, for du kommer til å trenge mer enn én advokat for å ordne opp med Harald Nilsen! Ikke skyld på meg, jeg prøvde å si fra. Hadde du hørt etter, hadde du skjønt at Harald Nilsen ikke er pedofil! Da ville du ikke ha gjort det du gjorde! Det tok tid før du fikk med deg hva jeg ropte; at penga hadde jeg fått for mange, mange marsvin og ikke noe annet. Men da hadde du allerede rekki å både rope og kaste ganske mye på Harald Nilsen. Bra han er rask!

Da gikk du over til å skjelle ut meg for at jeg hadde tjent penger på uskyldige dyr. Og da du ropte at jeg var et kapitalistsvin som dreiv med industrielt landbruk i stedet, rømte jeg inn i skjulet. Det var mest fordi så mange av naboene i gata hadde kommet ut for å se. Det var ikke for å være dust mot deg. Jeg syns bare det var ganske flaut. Og

det blei ikke noe mindre flaut da du ropte gjennom døra: «Greit! Da kan du bo der inne fra nå av!» før du forsvant inn i huset vårt.

Mamma. Jeg er kanskje dyreplager. Jeg kan hente spaden du kasta over gjerdet. Jeg skjønner du er sur, men jeg skjønner ikke hvordan det å bo i skjulet skal hjelpe meg til å bli mer ansvarlig. Men ok, hvis du rydder ut den ergometersykkelen er det greit for meg. Jeg har ni hundre kroner jeg kan bruke på mat. Jeg sier bare at du bør tenke deg om før du bestemmer at jeg, din egen unge, skal bo her ute. Jeg er ikke sikker på om det er lov heller. Det er uansett ikke særlig voksent av deg. Det får meg til å lure på om du trente nok på ansvar før du fikk deg barn, mamma.

Jeg blir her til du har roa deg.

I mellomtiden bør du kanskje skaffe deg ditt eget marsvin så du kan trene på ansvarsfølelse, du også.

HILSEN JUNE